

θὰ περνούσανε. «Δομάτια ειδικέταιρα διὰ ἰκογενίας».

Χαιροῦλασε μ' ἕνα τρόπο θλιβερό. Κάθησε σὶ το συνηθισμένο τραπέζι αὐτοῦ. Περίμενε νὰ ῥθεῖ ὁ καφετζής νὰ τονε σεβθίρει, νὰ τοῦ πιάσει κουθέντα σὰν ἄλλοιτε. Δὲ φάνηκε. Χτύπησε, ξαναχτύπησε τὸ τραπέζι. Κανείς. Στὰ τελευταῖα φάνηκε νῶρχειται τὸ παιδάκι τοῦ καφετζῆ με τὸ δίσκο καὶ τὸ λουκούμι ποὺ τὸ κρατοῦσε μ' εὐλάβεια.

— Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας σου; ρώτησε ὁ ποιητὴς περιεργος.

— Μέσα. Ἔχει δουλειά.

Εἶχε ντραπεί νὰ παρουσιασθεῖ ὁ ἴδιος...

Σύγνωνε νὰ ρυτιώσῃ... Ἕνα ζευγάρι τρύπωνε με τρόπο μέσα σὶ τὸν κήπο ἀπὸ μιὰ πλαγινὴ πορτοῦλα, ποὺ εἶχε ἀνοίξει, καὶ διενδύθηκε ἴσια πρὸς τὶς κίμαρες. Σὲ λίγο εἶδε τὴν πόρτα τῆς καμαρούλας νὰ κλείνεται πίσω τους.

Ὁ ποιητὴς ἔβγαλε τὸ καρνεδάκι του, ἕνα καρνεδάκι ποὺ ἔρρηχνε μέσα πρὸχειρα τὶς σκέψεις του, καὶ σημειώσε. «Ἀλίμονο! τὸ ποιητικὸ καρνεδάκι πέθανε. Ἔγινε ἐπιχείρηση»...

Ἔνωσε μιὰ θλίψη ἀόριστη... Ἔτσι, σὰ νὰ μάθαινε ἄξαφνα τὸ θάνατο κάποιου γνωστοῦ του, κάποιου ἀγαπημένου του...

Καὶ δὲν ξαναφάνηκε σὶ τὸ καρνεδάκι.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΚΑΤΙ ΣΠΑΡΑΖΕΙ ΜΕΣΑ ΜΟΥ

Κάτι σπαράζει μέσα μου,
Κάποια ψυχὴ φεσμένη
Ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα
Πρὸς τὴ ζωὴ ἀνεδαίνει.

Θεέ μου, εὐλόγα τὴν νὰ ἰδεῖ
Τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέρα,
Καὶ νᾶναι πὺ γλυκειὰ ἀπ' τὸ φῶς
Γιὰ μιὰ φτωχὴ μητέρα!

Ψυχὴ, ποὺ πρωτοσάλεψες
Βαθιά σὶ τὰ σωθικά μου,
Γιὰ σὲ σπαράζει πὺ θανάτι
Κι ἄλλοθισα ἢ καρδιά μου,

Ἀπὸ ποιὸν κόσμον ἔρχεσαι,
Καὶ ποὺ γυρεύεις νᾶμπεις;
Πότε εἶσαι μαῦρο σύγνεφο,
Πότε σὰν ἄστρο λάμπεις

Στὸν σὺμφρό μου· καὶ λογιῶ
Λαχτάρεις δοκιμάζω,
Καὶ τρέμω καρτερώνας σε.
Καὶ πάλι ἀναγαλλιάζω.

Πότε, καθὼς σὲ στοχαστῶ,
Σὰ θάλασσα με δέχνεις,
Καὶ πότε στὴν ἀνάσπῃ
Τοῦ λιμανιοῦ με φέρνεις.

Παρακαλῶ στὴν ὑπαρξῇ
Νὰ μὴν ἐρθεῖς, μά, ὡ φῶς μου.
Καὶ πρὶν σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου.
Ἵπάρχεις κ' εἶσαι μπρὸς μου.

Καὶ πότε λέω: μὴ γεννηθεῖς
Κλάψα ἢ ζωὴ καὶ μπόρα!
Καὶ πότε: Φῶς μου, πῶς ἀργεῖς;
Μακαριομένη ἢ ὥρα,

Ποὺ θὰ ξαφνίσουν τὴν ἡχώ,
Ἀρμονισμένα ἀντάμα,
Τῆς μάνας σου τὸ σκούξιμο
Καὶ τὸ δικό σου κλάμα.

ΔΙΗΘ. ΙΑΚΩΒΙΩΝ—ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στὴν αἴθουσα τῆς Ἑταιρίας Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν τακτικὴν συγκέντρωση τοῦ «Συνδέσμου Ἑλληνίδων γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας», μίλησε τὴν περασμένη Δευτέρα ὁ κ. Γληνός, γιὰ τὰ μέσα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ μεταχειριστεῖ ὁ Σύνδεσμος γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ πρῶτο ἄρθρο τοῦ προγράμματός του, ποὺ ἀναφέρει γιὰ τὰ νηπιαγωγεῖα.

Ἐτόνισε πρῶτα τὴν σύσταση σὲ ὅλα τὰ κέντρα νηπιαγωγείων ὠφελίμων γιὰ τοῦ Ἑθνικοῦ ὁλοκληρῶν τὰ παιδιὰ, καὶ δευτέρω τὴ μελέτη τοῦ νηπιαγωγικοῦ ζητήματος ὡς ὄργανον ἑξελιγνισμοῦ, πράγμα ὅμως ποὺ θρῖσκει θὰ εἶναι ἐκπὸς τοῦ σκοποῦ τοῦ Συνδέσμου.

Σήμερα τὰ νηπιαγωγεῖα, εἶπε ὁ κ. Γληνός, κατατάσσονται τὸ περισσότερο στὴν 6' κατηγορίαν, κ' ἔτσι ἔχουμε μιὰ μονόπλευρὴ ἀνάπτυξη τοῦ νηπιαγωγικοῦ, ἐκεῖ ποὺ ἔπρεπε νᾶχει τὸ χαραχτήρα μόρφωσης γενικῆς, δουλειὰ γιὰ τὴν ὁποία πολλὰς δυνάμεις χρειάζονται.

Προτείνει σὶ τὸν Σύνδεσμο τὴ σύσταση ἐπιτροπῆς ἀπὸ τρία μέλη, ποὺ ἔργο της θᾶχει νὰ μελετᾷ καὶ νὰ παρακολουθεῖ τὸ ζήτημα τῶν νηπιαγωγείων καὶ νὰ προστείνει σὶ τὸν Σύνδεσμο κάθε ἐνέργεια ποὺ θὰ χρειάζεται νὰ γίνῃ. Φρονεῖ θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ μελέτη στὴν Ἑλλάδα, κυρίως σὶ τὰ κέντρα τὰ δημογχανικά, τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν, ἀπὸ ἡλικία 3 — 6 χρόνων. Μιὰ τέτοια καὶ στὴν Ἰταλία θρεννα ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἰδρυνθοῦν οἱ case dei bambini γιὰ τὰ ὁποῖα πολὺ ἐργάσθηκε ἡ μεγάλη παιδαγωγὸς Μοντεσσόρι. Πρέπει νὰ μᾶς ἐνδιαφέρῃ ἰδιαίτερο ἢ ἡλικία αὐτῶν τῶν παιδιῶν, ἀφοῦ καὶ διὰς οἱ ψυχολογικὲς μελέτες ἀπόδειξαν ποιά σημασία ἔχει ἢ ἀπὸ 3 — 6 χρόνων ἀνατροπὴ τοῦ παιδιοῦ, καὶ πόσο μεγάλη εἶναι ἢ ἐπιρροὴ της στὴν κατοπινὴ ζωὴ του.

Ἀφοῦ ἢ Ἐπιτροπὴ παρουσίασε πὴν ἀνάγκη τῆς φροντίδας γιὰ τὰ παιδιὰ, θὰ γεννηθεῖ βέβαια τὸ ζήτημα τοῦ ποῖος θὰ φροντίσει. Τὸ Κράτος, οἱ δήμοι, οἱ κοινότητες ἢ ἢ ἰδιωτικὴ τάχα πρωτοβουλία;

Ὡς τὸ 1912 τὰ νηπιαγωγεῖα εἶταν ἐντελῶς ἀποσπασμένα, καὶ μόνον μετὰ τὸ 1912 ἐντάλαβε τὸ κρά-

τος, πληρώνοντας τους νηπιαγωγούς, ιδρύοντας έξω νηπιαγωγεία βξελληνισμοῦ, ποὺ κι αὐτῶν διόικηλιν εἶτανε ἡ συντήρησις, ἔνεκα τῆς γλίσχρας συνδρομῆς τοῦ κράτους. Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι μόνον ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία κ' ἐνέργεια μπορεῖ νὰ προσδεύσει τὸ νηπιαγωγικὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Γληνὸς πόνισε τὴν ἐξίσωσιν τῆς μόρφωσις καὶ τῆς μεθοδοσίας δασκάλων καὶ νηπιαγωγῶν. Νομίζει ἀκόμα ὅτι ὁ Σύνδεσμος, προχωρώντας στὴν πράξιν, θὰ βρεθεῖ στὴν ἀνάγκη νὰ ἐπιστρατεύσει γιὰ τὴ δουλειά του τὰ τόσα ἄεργα κορίτσια ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ προσφέρουν κάτι, ἀντὶ νὰ περνοῦν τὸν καιρὸ τους ἀποκλειστικὰ ἀπορροφημένα ἀπὸ τὸ ναρκισσισμὸ. Ὁ Σύλλογος θὰ ἐγείμει τὸ ἄδειο τῆς ζωῆς τῶν πολλῶν αὐτῶν κοριτσιῶν, δίνοντάς τους ἕνα οὐραρὸ σκοπὸ.

Μετὰ τὸν κ. Γληνὸν, ὁ κ. Σβώλος οὐσίησε ἀποχὴ ἀπὸ τὸ ἀνασφάλισμα τοῦ ζητήματος τοῦ βξελληνισμοῦ, γιὰ λόγους ποὺ δὲ ἀνιμψέρον ἴσως στὶς παροῦσες ἐθνικὰς περιστάσεις. Ἐπιδοκιμάζει μ' ἐνθουσιασμὸ τὴν περὶ ἐπιτροπῶν ἰδέα τοῦ κ. Γληνοῦ, ἀλλὰ θοῖσκει πᾶσα πολλὴ δίσκολη τὴν ἔκθεσιν τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ὅσο γιὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν κοριτσιῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων σὺν σκοπῷ τοῦ Συλλόγου, ποὺ ἀπαιτεῖ ὀλοκληρωτικὴ ἀγοσίωσις, νομίζει ὅτι θάποτύχει. Ἀπεναντίας φρονεῖ πῶς μόνον ἀπὸ τὴ λαϊκὴ τάξιν μπορεῖ νὰ πάρει ὁ Σύνδεσμος τὰ στοιχεῖα ποὺ τοῦ χρειάζονται γιὰ τὴ συνέχισιν τοῦ ἔργου του, κάνοντας τὴν τάξιν αὐτὴν νιώσει ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν καλλιτέρεσιν τῆς σπουδῆς τῆς.

Ἀπὸ τὸ Κράτος ὁ κ. Σβώλος δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἐπαρκεῖ σὲ ὅλα, φτάνει νὰ εἶναι μόνον ὁ μεγάλος διακανονιστὴς τῶν γενικῶν γραμμῶν καὶ τῶν ζητήματος, γιὰ τίς λεπτομέρειες τοῦ ὁποῖου θὰ ἔχουν ἄλλοι ἀρμοδίιοι, δῆμοι καὶ κοινότητες, ἂν μπορέσουν νὰ ποκτίσουν, κατὰ τὸν κ. Σβ., δική τους μερμότητα. δική τους ζωή. Ἀν ὅμως μείνουν στὴ σημερινή τους ἀπονη κατάστασιν, προτιμώτερον νὰ ἐπιδώξουν τὴν αὐτονομίαν τοῦ σχολείου.

Κατόπι ἡ δ. Κλεάνδρος μίλησε γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ἀγγίξε ὁ κ. Γληνός, τοῦ βξελληνισμοῦ μὲ τὸ μέσον τοῦ νηπιαγωγείου, ἀγκαλιάζοντας μὲ τὸ μέσον τοῦτο τὴν στήλησιν καὶ προτεινόντας τὴ συνεννόησιν μὲ τὰ ἀρμόδια κέντρα, στὴ Μακεδονία, γιὰ τὴν ἰδέα τῆς ἐξάπλωσιν τῆς γλώσσας μας μέσα στὸς Βουλγάρικους πληθυσμούς.

Ἡ ἔκθεσιν τῆς μελέτης τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν θέλει νὰ εἶναι γενικὴ καὶ ὄχι περιορισμένη μόνον σὺν κέντρα τὰ διοικητικὰ, γιὰ νὰ χυθεῖ πλατὺ ὥς τὸ ζήτημα τὸ νηπιαγωγικὸ, τὸ βασικὸ ζήτημα, καθὼς εἶπε.

Δίνει πολλὴ σημασία στὴ συνδρομὴ τοῦ Κράτος ποὺ ὅσο ὑποτένια κι ἂν εἶναι, ἔχει τὸ προτέρημα νὰ εἶναι οἰκονομικὴ καὶ νομίζει ὅτι ἡ Φιλελευθερικὴ Ἐταιρεία πρέπει νὰ κινήθῃ ἀπὸ τὸ Σύνδεσμον, ποὺ θὰ ζητήσει ἀπὸ τοὺς δῆμους καὶ τίς κοινότητες νὰ ἰδρῶσιν νηπιαγωγεία, ὅπου ἡ μητέρα πρόθυμα θὰ στέλνει τὸ ἀνήλικον παιδί τῶν 3 χρόνων, ἀφροῦ καὶ σήμερον ἀποχωρίζεται, στὴν πλουσιώτερον τάξιν, ἀφίνοντάς το στὶς νηπιάδες, στὶς λαϊκώτερες ἐργατικὰς τάξεις στὴ γειτονία ἢ σὺν δρόμῳ.

Ὁ κ. Τζούρης εἶπε λίγα γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ σημε-

ριοῦ τοῦλάχιστον νηπιαγωγείου, γνῶσιν ποὺ σχηματίζεσιν κατόπι δικῆς του ἀντίληψιν μέσα σὺν δῆμῳ, σχολεῖν ποὺ τοῦ δόθηκαν παιδιὰ ἀπὸ νηπιαγωγεία καὶ παιδιὰ ἀπὸ τὰ οἶκία τους. Ἀν παρατήρησιν κάποια διαφορὰ, ἡ διαφορά αὐτὴ εἶναι ὅτι τὰ ἀπὸ νηπιαγωγεία ἐρχόμενα παιδιὰ εἶταν γλῶσσα καὶ ἀνήλικα. Κατὰ τὸν κ. Τζούρη, ἂν ἐπάρχει ἀνάγκη νηπιαγωγείου, αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι γιὰ τοὺς ξενόφωνους πληθυσμούς, ὅπου ἡ νηπιαγωγός, ποὺ τὴν θέλει ἀρσενική, μὲ εἰδικὴ μόρφωσιν γιὰ νὰ ἔχει ζωὴν πνευματικὴν μέσα τῆς, θὰ νικηταισθῇ τὴν ξενόφωνη μητέρα καὶ θὰ δώσει τὸ γλωσσικὸ περιῆν σὺν παιδί ποὺ θὰ τοῦ ἐκπαιθεῖ γιὰ τὴν παραπάνω ἀνάπτυξιν του.

Σὺν τέλος ἡ ἀντιπρόεδρος κ. Θεοδωροπούλου ἐπρότεινε κ' ἔργων δεκτὰ ὥς συμπέρασμα τῆς συζητήσεως τὰκόλουθα :

1) Νὰ δοσθῇ ἐπιτροπὴ εἰδικὴ ποὺ θὰ παρακολουθεῖ, θὰ μελετᾷ καὶ θὰ προτείνει ἐνέργειες σὺν Σύνδεσμον.

2) Νὰ ἰδρῶσιν τμήματι εἰδικὴ στὶς ἐπαρχίες ὅπου ἐπάρχουν ξενόφωνοι πληθυσμοί.

3) Εἰδικῶς γιὰ τὰ διοικητικὰ κέντρα συνεργασία μὲ τὴν Ἐπιτροπὴ τῆς ἐργασίας τοῦ Σ. Ε. Δ. Γ.

4) Νὰ γίνῃ ἰδιαίτερη ἐργασία γιὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ διδασκαλείου Νηπιαγωγῶν.

ΚΛΕΑΡΕΘΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ. — Αὐτὸ καινούριον Γερμανικὰ βιβλία γιὰ τὸν Μπλντεβικισμὸν.

Ὅταν ἐδῶ καὶ τριάντη χρόνια οἱ Μπολσεβίκοι ἐλασσοφόρουν τὴν ἀποικὴν δημοκρατίαν τοῦ Κερένσκι καὶ τὰ τελευταῖα ἔγνη τοῦ Τσαρισμοῦ, νομίζανε ὅλοι οἱ μπονζοάδες, πῶς ἔστω ἀπὸ λίγο χρόνον τὸ νέο καθεστὼς θὰ ἔπανε νὰ ζεῖ, μὴ μπορῶντας νὰ ἔρει σὲ πέρας ἕνα τέτοιο γιγάντιον ἔργον, ὅπως εἶναι ἡ πραγματοποίησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ πῶς θὰ νικιότανε, μὲ τὴ βοήθειαν τῆς Ἀντάντ, ἀπὸ τοὺς ἀντιδραστικούς. Μὰ οὔτε τὸ ἕνα συνέβηκε, οὔτε τὸ ἄλλο. Οἱ διάφορες στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ρωσικῆς ἀντιδραστικῆς καὶ τῆς Ἀνταντικῆς κεφαλαιοκρατίας ἀποτύχανε τέλεια ὁ Ντενικιν, ὁ Κολισάκ, ὁ Γουόνενιτς, ὁ Βράγγελ, φάγαρε ἀπὸ τίς μπολσεβικικὰς ὁρδὰς τὸ ἐξόλον, ποὺ θὰ τὸ θυμούνται ὁ ὅλη τους τὴ ζωὴ. Κι ἀπὸ τᾶλλον μέρος, τὸ σοβιετικὸ καθεστὼς δὲν πέθανε ἀκόμα, μόνον τὸν, τὸ ἐναντίον ζεῖ καὶ βασιλεύει. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν παγκόσμιον ἱστορίαν ἐφαρμύζεται πρᾶγμα ὁ σοσιαλισμὸς. Τί εἶτανε ἡ μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789, ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κοινωνικοπολιτικὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας, μαρτυρὰ στὴ ἐπανάστασιν τῶν Ρώσων τοῦ 1917 ! Βέβαιον ὁ Μπολσεβικισμὸς σιγηρῆται σὲ μεγάλο μέρος ἀπὸν στὰ ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικά τοῦ 1789, μὰ ἡ ἀντὶ τὸν ἀξία ὁρίζεται σὲ τῆς, ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ προσπαθεῖ ἕνας ὁλόκληρος λαὸς νὰ πραγματοποιήσῃ στὴν πράξιν, κατὰ τὸν πῶς ριζοσπαστικὸν τρόπον, τὰ ἰδανικά τῶν Γάλλων ἐπαναστατῶν.

Βέβαιον, ἡ ζωὴ σήμερον, στὴ Ρωσίαν, καὶ ἄλλο εἶναι παρὰ παραδεισένια. Καὶ ποῖος ὁ λόγος; Πρῶτον πρέπει νὰ σκεφθῇ κανεὶς πῶς τὸ νέο καθεστὼς ἐγκαταστάσιν κατὰ τὸν τελευταῖον χρόνον ἑνὸς μεγάλου

πολέμου, πού είχε προξενήσει και στη Ρωσία λογής καταστροφές. Δεύτερο γιαιεί ο αποκλεισμός πού κάνει της σοβιετικής Ρωσίας ο αντιαντικός ιμπεριαλισμός, και μόλις πέτος σιγά σιγά κοντεύει να πάρει και πάλε δέν ξαίρει κανείς τι θά γίνει ακόμα. Μα ἄς τὴν ἀφήσουν ἐπιτέλους ἡσυχία τὰ ἀστικά κράτη τῆς Εὐρώπης, καὶ ἔπειτα τὰ ξαναλέμε πάλι.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ, πού σήμερα βρίσκεται ὄχι πιά κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ τοῦ πρωσοικοῦ μιλιταρισμοῦ, μα' κάτω ἀπὸ τὸ βαρύτερο ζυγὸ τῆς ἀνταντικής κεφαλαιοκρατίας, παρακολουθεῖ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ συμπάθεια τὸν παλληκαριστὸν ἀγῶνα τῶν Ρώσων προλετάριων. Ἀπόδειξη εἶναι τὰ πολλὰ ἔργα πού βγαίνουν σήμερα στὴ Γερμανία γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία. Ἐνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα καὶ τὰ καλύτερα εἶναι ἓνα βιβλιαράκι μόλις 60 σελίδες τοῦ Ballod, καθηγητῆ πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, μὲ τὸν τίτλο «Jowjet — Rustland» (Ἐκδοτικὸ κατὰσθημα τῆς «Freiheit», Βερολίνου).

Ὁ συγγραφέας προσπαθεῖ νὰ δώσει σιτοὺς ἀναγνώστες του μιὰ ἀντικειμενικὴ εἰκόνα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ κατάσταση στὴ σημερινή Ρωσία. Οἱ στατιστικοὶ ἀριθμοὶ πού μᾶς παρουσιάζει ὁ Ballod δὲν εἶναι βέβαια καὶ τόσο ἐνθαρρυντικοὶ γιὰ τοὺς θανασιεῖς τοῦ Μπολοσεβικισμοῦ, μα' πρέπει κανεὶς νὰ λογαριάσει τὶς μεταπολεμικὲς δυσκολίες, ἀπὸ τίς ὁποῖες ὑποφέρουν σήμερα ὅλοι οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοί, καὶ αὐτοὶ οἱ «νικητὲς» ακόμα. Ὁ, τι κάνει τὸν συγγραφέα νὰ φοβᾶται κάπως γιὰ τὸ μέλλον τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας, εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ γεγονός πως γύρω στὸ Λένιν, Τρότσκι καὶ Ταιτορεβὶν βρίσκονται κάμποσοι ἀνθρώποι, πού ἡθικά δὲ μοιάζουν διόλου σιτοὺς τρεῖς ἰδρυτὲς τοῦ νέου καθεστώτος. Ἐνα εἶδος «ἀδιάλλακτου», ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὑπάρχει φόβος νὰ ξεφτυρώσει μὲ τὸν καιρὸ μιὰ νέα γραφειοκρατεία, πού μὲ τὰ δῖαια καὶ βιαστικά της μέτρα πολὺ δάφνει τὸ μεγάλο ἔργο τῶν τίμιων Μπολοσεβίκων. Ὁ συγγραφέας μᾶς φαίνεται πως ἔχει δίκιο. Βέβαια κάποτε χρειάζεται κ' ἡ βία, γιὰ νὰ τραβάει μπροστὰ ὁ κόσμος, — ἔχουμε τόσα παραδείγματα στὴν ἱστορία, — μα' δὲν πρέπει νὰ γίνουν καὶ ὑπερβολὲς καὶ ἀδικίες, πού ἀντὶ νὰ ὠφελοῦνε μονάχα δάφνισιν. Καὶ σὲ κάτι ἄλλο ὁ συγγραφέας ἔχει πολὺ δίκιο: πρέπει οἱ Μπολοσεβίκοι νὰ πάρουν γιὰ συνεργάτες ἀπὸ τὰ ἄλλα σοσιαλιστικὰ κόμματα, ὅσους εἶναι ἱκανοὶ καὶ πρόθυμοι νὰ τοὺς βοηθήσουν εἰλικρινά στὴν ἀνοικτοὺς ἔργα τῆς Ρωσίας καὶ στὴν ἴδρυση ἐνός πρωτότυπου κομμουνιστικοῦ κράτους.

Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ballod, πού μᾶς μιλάει μὲ ξερούς ἀριθμούς, μπορούμε νὰ βγάλουμε τὸ συμπέρασμα, πως ὁ Μπολοσεβικισμὸς ἔχει ακόμα μπροστὰ του πολλὲς δυσκολίες νὰ νικήσει, μα' ὁ ἐνθουσιασμός κ' ἡ καλὴ θέληση τοῦ Ρωσοικοῦ λαοῦ καὶ τὰ μεγάλα φυσικὰ πλούτη τῆς χώρας, θά κάνουν μὲ τὸν καιρὸ νὰ πετύχει τὸ ἔργο τῶν Μπολοσεβίκων. Βέβαια, χωρὶς θυσίες δὲ γίνεται καμιά πρόοδος σὸν κόσμῳ, καὶ οἱ Μπολοσεβίκοι δείξανε ἴσαμε τώρα πως δὲ φοβοῦνται καμιά θυσία γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ἀψηλὸ τους ἰδανικό.

Ἐνα ἄλλο βιβλίο γιὰ τὸ Μπολοσεβικισμὸ εἶναι τοῦ Hoerschelmann «Person und Gemeinschaft», «Ἄτομο καὶ κοινωνία» (ἔκδ. Eugen Diederichs, Jena). Ὁ συγγραφέας δείχνει πως ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι

μιὰ πολὺ ἡθικὴ ἰδεολογία, ὅπως εἶπανε καὶ ὁ ἀρχαῖος Χριστιανισμός. Μα' ἡ σημασία του εἶναι πολὺ ἀνώτερη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πνευματικὰ κινήματα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. Ἡ σημερινὴ κατάσταση δὲ μοιάζει μὲ καμιά ἄλλη περασμένη ἐποχὴ, καὶ χωρίζει τὴν ἴσαμε τώρα ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας σὲ δυνὸ βανδιὰ διαφορετικὲς περιόδους. Ἐμεῖς ζοῦμε στὴν ἀρχὴ τῆς δεύτερης, καὶ κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴ μεγάλη καὶ τραγικὴ ἀπομὴ πρέπει νὰ βλέπουμε τὰ γεγονότα. Καὶ ἄλλου: «Ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι μιὰ μεγάλη πίστη: μιὰ πίστη στὴν ἐσωτερικὴ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου, νὰ πραγματοποιήσει μόνος του, ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, τὸν παράδεισο ἀπάνω στὴ γῆ». Μα' γιὰ τὰ τὸ καταφέρει αὐτὸ ὁ Μπολοσεβικισμὸς, χρειάζεται πρῶτα νὰ φύγουν ἀπὸ τὴ μέση διάφορα ἐμπόδια. Ἐνα, τὸ μεγαλύτερο, ἐμπόδιο εἶναι ἡ σημερινὴ «τάξη». Ἔτσι στὴν ἀρχὴ θά παρουσιάζεται βέβαια μιὰ μεγάλη «ἀταξία», ἴσως καὶ ἓνα χάος, ἀπὸ τὸ ὅποιο θίως μιὰ μέρα θά φτυρώσει μιὰ καινούργια ἀληθινὴ καὶ δίκαια τάξη, σὴν τὸ φοῖνικα πού πεταίει μιὰ νέα ζωὴ ἀπὸ τὴ στάχτη του.

Πολὺ πετυχημένα μᾶς παρασταίνει ὁ συγγραφέας τὴν ἔννοια τῶν «ἐργατικῶν συμβουλίων» (σοβιέτ), ἀπάνω σὶά ὁποῖα στηρίζεται ὁλόκληρο τὸ σύστημα τοῦ Μπολοσεβικισμοῦ. Στὸ σοβιέτ, σὶά «κύτταρο» αὐτὸ τῆς νέας κοινωνίας συνεργάζονται ἀρμονικὰ τὰ διάφορα ἄτομα ἀναμεταξύ τους. Καὶ καθὲς κύτταρο πάλε βρίσκεται σὲ στενὴ πνευματικὴ καὶ ὕλική σχέση μὲ τὰ ἄλλα κύτταρα, γιὰ νὰ μὴν ὑποφέρει ὁλόκληρο τὸ σῶμα, δηλαδὴ ἡ κοινωνία. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἡ νομοθετικὴ καὶ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία δὲν εἶναι ἓνας μοναδικὸς ἀνθρώπος, ὁ μονάρχης, ὅπως σὶά ἀπολυταρχικὰ κράτη, ἡ Βουλὴ, ὅπως σὶά δημοκρατικὰ, μα' αὐτὴ ἡ κοινωνία, τὰ ἄτομα. Ἡ θέληση τῆς κοινωνίας βρίσκεται ἀπάνω ἀπὸ τὸ νόμο, ὄχι ὁ νόμος (καὶ πόσες φορές σὶά ἀστικά κράτη ὁ νόμος δὲν εἶναι κακὸς καὶ ἀδίκος!) ἀπάνω στὴ θέληση τῆς κοινωνίας.

Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Hoerschelmann μαθαίνουμε καὶ τίς διαφορὲς τοῦ Μπολοσεβικισμοῦ ἀπὸ τὸ λεγόμενο «κρατικὸ σοσιαλισμὸ», πού οἱ «σοσιαλιστὲς τῆς πλειοψηφίας» τῆς γερμανικῆς δημοκρατίας θέλουν νὰ τὸν πραγματοποιήσουν στὴ χώρα τους.

Διαβάσαμε διάφορα ἔργα γιὰ τὸν Μπολοσεβικισμὸ, μα' νομίζουμε πως σὲ κανένα ἄλλο δὲν ἀποδείχτηκε μὲ τόση ἐπιτυχία, σὴν ἐδῶ, πως ὁ Μπολοσεβικισμὸς εἶναι μιὰ μεγάλη ἡθικὴ δύναμη, μπροστὰ στὴν ὁποῖα μιὰ μέρα θά ὑποχωρήσει κάθε ἄλλη ἰδεολογία τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ἡ ἀνθρωπότητα βαρέθηκε πιά τὰ παλιὰ κοινωνικὰ συστήματα, πού ὅλο καὶ περισσότερο τὴ ρήχνουν σὶά χάος. Ὁ κόσμος διψάει καὶ φωνάζει γιὰ μιὰ νέα ταχτοποίηση τῆς κοινωνίας, στὴν ὁποῖα ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ λευτεριά δὲ θά εἶναι πιά μονάχα κούφια λόγια:

Ein Schrei geht durch die Welt — ein wirklicher Schrei! — λέει ὁ συγγραφέας σὶά τέλος τοῦ βιβλίου του.

Εἶναι τὸ μούγκρισμα τοῦ «Γήταρου» τοῦ Πήγα Γκόλφης μας.